

VOLEYBOL O'YININING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.

Qutlimuratova Sarbinaz

*Berdaq nomidagi Qoraqolpoq mamlakatlik universiteti
Jismoniy madaniyat fakulteti 2-kurs*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada sportning voleybol sohasiga berilyotgan e'tiborning ahamiyati, voleybol o'yinining kishilik jamiyatida tutgan o'rni, kelib chiqishi, rivojlanish tarixi haqida so'z yuritilgan.*

Kali So'zlar: *Zamonaviy voleybol, maydon stilistikasi, krest hujum, echelon kombinatsiyasi, to'p uztish, navbatlashuv, pastlatilgan to'p, o'yin taktikasi.*

Sportning boshqa sohalari qatori voleybol ham bugun kunda eng rivojlanib kelayotgan sohalardan biri sifatida qaraladi, voleybol s'ozini inglizcha so'zdan olingan bolib ya'ni „Qaytarmoq“ degan ma'nolarni bildiradi. Turli sport turlari sohalari qatori voleybol ham eng ommalashgan sport turlaridan biri bo'lib har biri olti kishidan iborat yaxlit va umumiylikka ega bo'lgan jamoalarni shakllantirgan holda sim to'r tortilgan ya'ni ikki chekkasidan mahkama bilan ornatilgan top o'tishi uchun maxsus joylashtirilgan ikkita ustunga o'rnatilgan to'r ustidan urib - oshirib o'tkaziladigan sport o'yini bo'lib, maxsus sport turlaridan biri hisoblanadi. Ularning rivojlanishidan erkaklar musobaqasida voleybolning biroz o'zgach xususiyatlari, ayollar o'rtasida esa maydonga balandliklarda xos xususiyatlarni aniqlagan holda olib boriladi. Bunga sabab erkaklar va ayollarning ijtimoiy har aksiyasi sport turlari dagi farqlarini ko'rsatish mumkin. Voleybol to'rining katakchalari soni ham aniq belgilangan bo'lib, ularning soni mingta va undan biroz kop bo'lishi mumkin. Bitta kata to'rt tomonidan mayda katakchalari ajratilgan holatda ekanligi bu - voleybol o'yini bilan shug'ullanadigan soha vakillarining ahamiyatiga molik bo'lgan.

„Koptokchani qo'lda urib o'ynaladigan bu o'yin - raqib tomonga to'pni urib havodan uzatish va ularning ketma-ketligini qaytarishga javob beruvchi jamoaviy o'yin hisoblanadi. Ushbu sport turi boshqqa sport turlaridan farqli ravishda AQSHda paydo bo'lgan bo'lib, musobaqa uch yoki besh partiya davomiyligida bolib otadi. Bugungi kunda 180 dan ortiq mamlakatlar ushbu sport turini ozlariga qabul qilib, bir qancha xalqaro federatsiyalarida 1947 yildan boshlab ijtimoiy soha sifatida qabul qilinib, bugun kunda 180 dan ortiq mamlakat asosiy sport o'yini hisoblanadi“.[1] Ushbu sport o'yini asosiy amaliy dasturlari sinfiga mansub bo'lib, dunyo hamjamiyatining sevimli sport o'yini sifatida qaralib, 1964 yildan boshlab 1949 yillarda jahon birinchiliklarini tashkil etishda asosiy manbaa

hisoblanib jamoaviy tarzda o'tkazilib kelinyotgan ekanligini inobatga olib, bugungi kunda barcha davlatlarning sevimli sport o'yini sifatida o'tkazilib kelinadi.

„Shu jumladan O'zbekistonda ham bugungi kunda keng-ommabop tarzda rivojlanib boruvchi sport turi hisoblanibgina qolmay, keng jamoatchilikning e'tirofiga sazovor bo'lgan sport yo'nalishi hisoblandi. Voleybol o'yini yigitlar o'rtasida va qizlar o'rtasidagi alohida sport komplekslarida rivojlantirayotgan, o'zining turli xususiyatlarini rivojlantirish va salmog'ini oshirish borasida turli chora-tadbirlar ning amaliy va nazariy xususiyatlarini o'rganish yuzasidan Prezident farmonlari va sport sohasini rivojlantirish chora-tadbirlarning mukammal vazifalari aniq belgilab qoyilgan ekanligi biz talaba-yoshlarning va qolaversa bu soha vakillarining yutuqlaridan biri deb baholash mumki“.[2]

Bugungi kunda voleybol o'ying o'ziga xos xususiyatlari kishilik jamiyatining bir qator soha vakillarini qiziqtirib kelmoqda. Bunga sabab ijtimoiy sohalar qatori valibol gingham sport turlari orasida mavqeining oshishiga sabab boldi va qolaversa yigitlar va qizlar o'rtasidagi ommabop sport turlaridan biri hisoblanadigan voleybolningrivojlanishi va ommalashishga asosiy sabablardan biri ishtirokchidan talab qilinadigan tezkorlik, sport sohasidagi tez harakat qilish va turli sohalarini mukammal bilish bilan birgalikda epchillikni talab etadi. Volebol o'yini bilan shug'illanadigan yigit va qizlar ortasida soglomlik badantarbiya va chiniqish sport turlarining bir qanchasini qamrab olish bilan birgalikda ularning yaxlitligini ta'minlashda asosiy dastur va manba bo'lib xizmat qiladi. Bugungi kunda o'zbekiston respublikasi sport turlari sohasidan valebol o'yinni rivojlantirish va uning salmog'ini oshirish borasida ham bir qator ishlar amalga oshirilib kelayotgani bu ahamiyatli albatta. „Har yili Universiyada, Olimpiyada sport musobaqalarida Respublikamiz b'ylab va respublikamizning xalqaro terma komandalari bilan birgalikda amalga oshirilayotgan sport turlaridan biri sifatida qaraladi “.[3] Respublikamiz hududlarida joylashgan sport majmualari, sport maktablari va Oliy ta'lim muassasalari o'rtasida sport musobaqalarini otkazishda voleybolning boshqa sohalarga qaraganda yetakchi sohalar qatorida bo'lishi yuksak ahamiyat kasb etadi

Chiniqish yugurish va uzoqlikka tugatish kabi sohalarini qamrab olgan holda kishilik jamiyatining bir qator rivojlanishida foyda ko'rsatib kelayotgani ham bu ahamiyatlidir.

Volebol o'yining boshlanishi, qurilish texnikasi, maydonning joylashuvi va to'ping hajmi ham aniq belgilangan bo'lib, voleybol bilan shug'ullanaman deydigan kishilar uchun hech ham muammo tug'dirmaydi. Mamlakatimizda bugungi kunda sportning ushbu sohasi rivojlanib borayotgani kishilarni albatta quvontirtmasdan qolmaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1.A. Pulatov, M.A. Qodirova „Sport pedagogic mahoratini oshirish (Voleybol)“. Toshkent:. - 2018. Cho'lpon nomidagi nashriyot - matbaa ijodiy uyi.UDK 796. 325 (075.8)

2.A.Q. Utepbergenov, A.J. Eshbayev, T.Q. Iskenderov „Kasbiy - ijodiy imtihonlar dasturi va baholanish mezonlari“. Nukus -2022

3.„Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxasislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish tartibi to'g'risida“ nizon - Vazirlar Mahkamasining 2022 - yil 4 - iyuldagi 355 - son qaroriga 3- ilova.